

Raport
Pełnomocnika Dyrektora
ds. otwartego dostępu do wiedzy
z działań przeprowadzonych w roku 2024

Styczeń 2025 r.

Niniejszy raport dotyczy podsumowania działań związanych z wprowadzeniem w Instytucie polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych. Potrzeba opracowania raportu wynika z dokumentu pt. Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce oraz opublikowanej w 2022 roku Polityki Naukowej Państwa¹.

Instytut Techniki Górniczej KOMAG od szeregu lat prowadzi systematyczne działania na rzecz jak najszerzego upowszechniania wiedzy. Celem Instytutu jest aby wyniki badań, które finansowane są poprzez granty i programy były udostępnione w formie publikacji zamieszczonej w repozytorium otwartym, czasopiśmie otwartym albo w czasopiśmie hybrydowym.

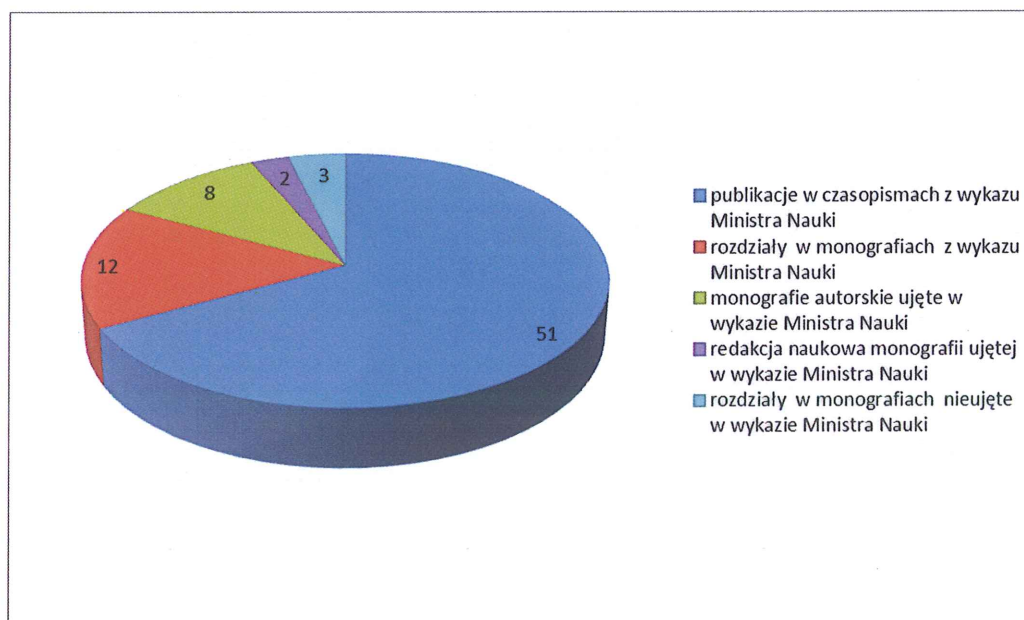
Realizując zadania wytyczone przez znowelizowaną Politykę otwartego dostępu Instytutu zatwierdzoną zarządzeniem Dyrektora nr 26/2021², w roku 2024 zrealizowano następujące zadania:

DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU PUBLIKACYJNEGO

W 2024 roku pracownicy ITG KOMAG byli autorami/współautorami względnie redaktorami naukowymi 76 publikacji³. Obejmowały one:

- publikacje w czasopismach z wykazu Ministra Nauki	51
- rozdziały w monografiach z wykazu Ministra Nauki	12
- monografie autorskie ujęte w wykazie Ministra Nauki	8
- redakcję naukową monografii ujętej w wykazie Ministra Nauki	2
- rozdziały w monografiach nieujęte w wykazie Ministra Nauki	3

Strukturę rodzajową opracowań przedstawia Rys 1⁴.

Rys 1. Publikacje pracowników Instytutu w 2024 roku

¹ Polityka Naukowa Państwa. Ministerstwo Edukacji i Nauki, Warszawa 2022

² Zastąpione Zarządzeniem nr 3 z 17 stycznia 2025 roku

³ Stan na 29.01.2025

⁴ Klasyfikacja publikacji zgodna z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.

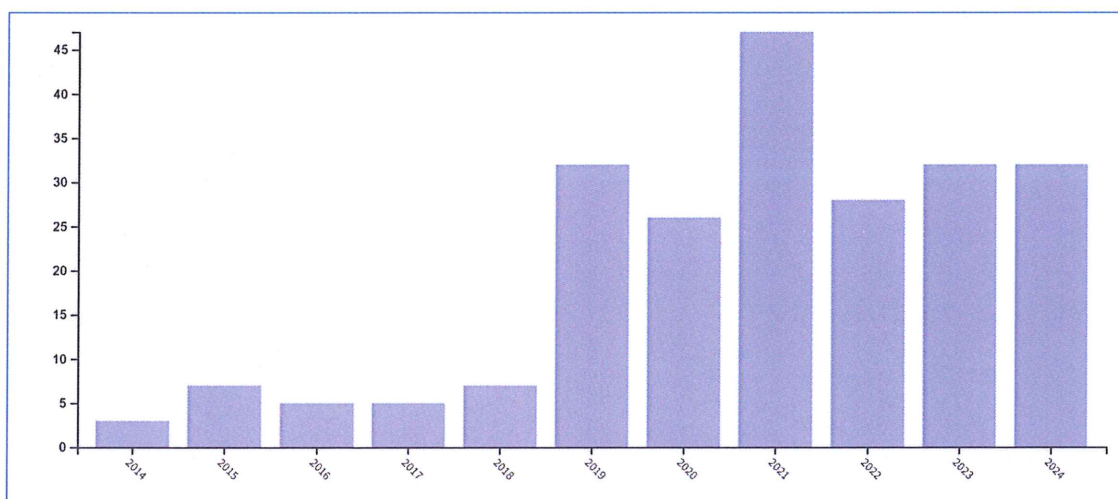
Artykuły publikowano w następujących dyscyplinach:

- automatyka, elektronika i elektrotechnika,
- inżynieria mechaniczna,
- inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka,
- inżynieria materiałowa,
- nauki o zarządzaniu i jakości,

Wszystkie opracowania wydane w 2024 roku umieszczono w otwartym dostępie. Przez otwarty dostęp należy rozumieć (*Open Access*) bezpłatny dostęp do pełnych treści recenzowanych publikacji naukowych w publicznym Internecie bez barier prawnych i technicznych i konieczności logowania.

W odniesieniu do wieloletniego dorobku publikacyjnego Instytutu przeprowadzono zbiorcze analizy w oparciu o dane zawarte w dwóch bazach: **Web of Science** i **Scopus**. Bazy te mają wiele wspólnych cech ale i różnic - Web of Science pozwala na przeszukiwanie prac aż do 1900 roku, natomiast Scopus obejmuje materiały bardziej współczesne. Ponieważ obie bazy wykazują pewne różnice, analizę za 2024 rok wygenerowano i przedstawiono dla obu baz.

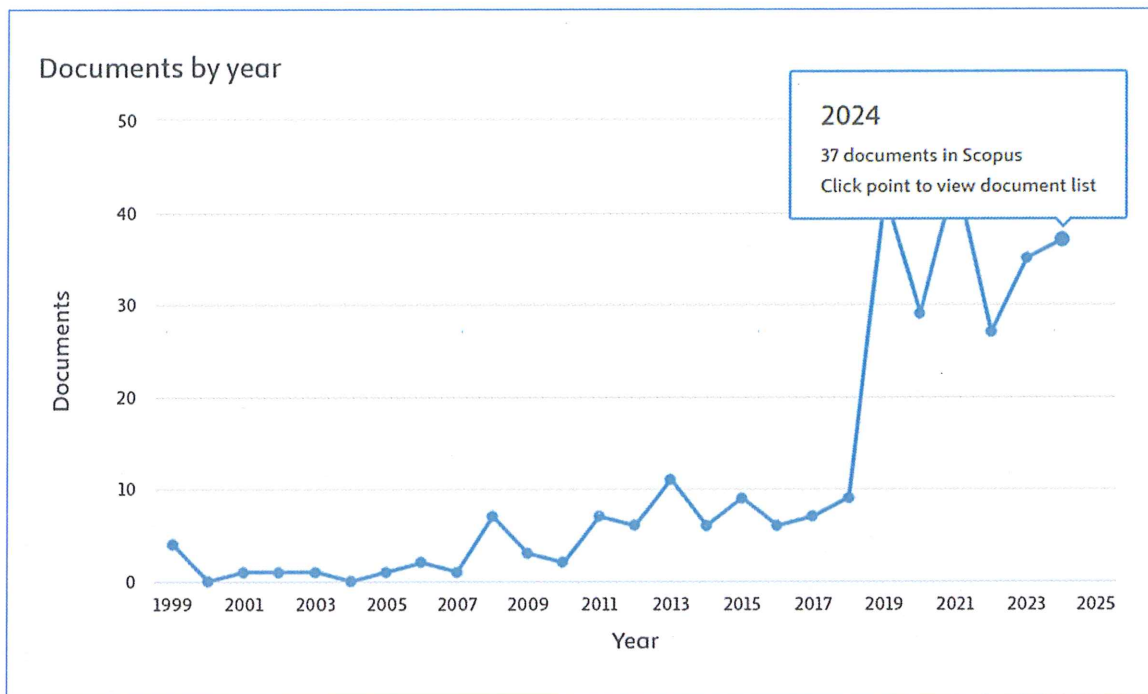
Baza Web of Science łącznie uwzględnia - 244⁵ publikacji autorstwa pracowników Instytutu KOMAG wydanych w latach 1996-2024 (stan na grudzień 2024). Baza prezentuje także aktywność publikacyjną w roku 2024 i wykazuje w skali rocznej przyrost 32 pozycji - Rys 2.

Rys 2. Publikacje Instytutu wg bazy Web of Science - dynamika (lata 2014-2024)

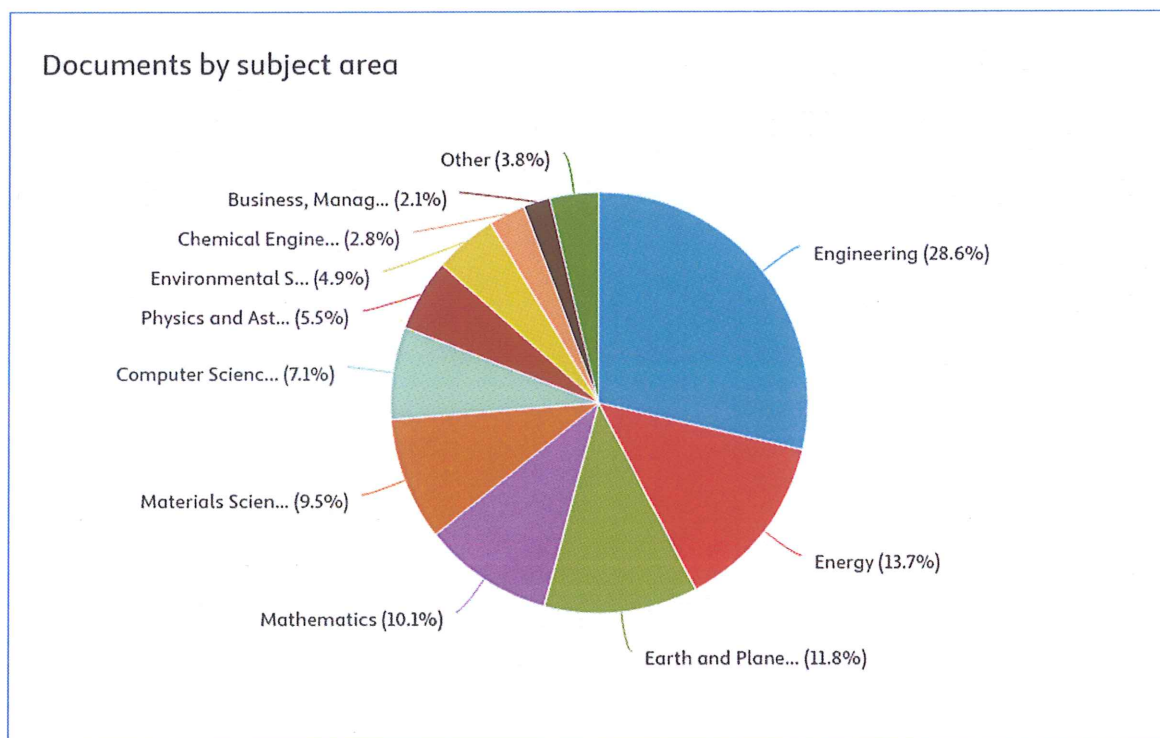
Aktywność publikacyjna w kolejnej istotnej bazie **Scopus** wyraża się liczbą 300³ dokumentów, co przedstawia Rys 3.

⁵ W analizach uwzględniono różne formy zapisu nazwy Instytutu zmieniające się na przestrzeni 50 lat.

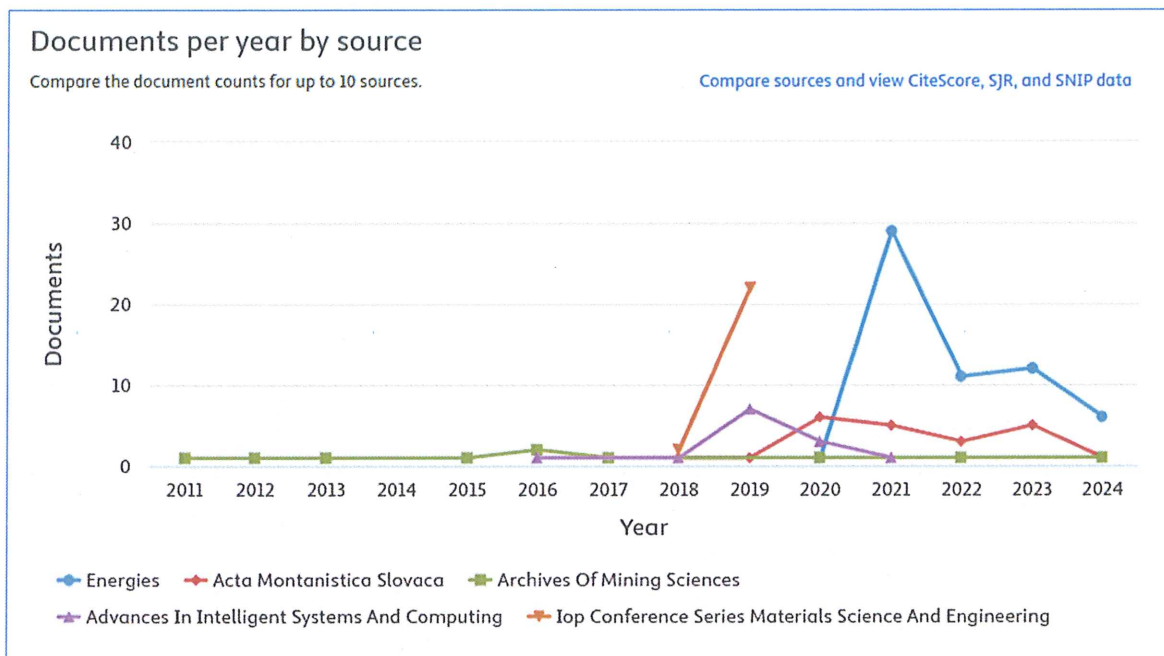

Rys 3. Publikacje Instytutu wg bazy Scopus - dynamika (lata 1999-2024)

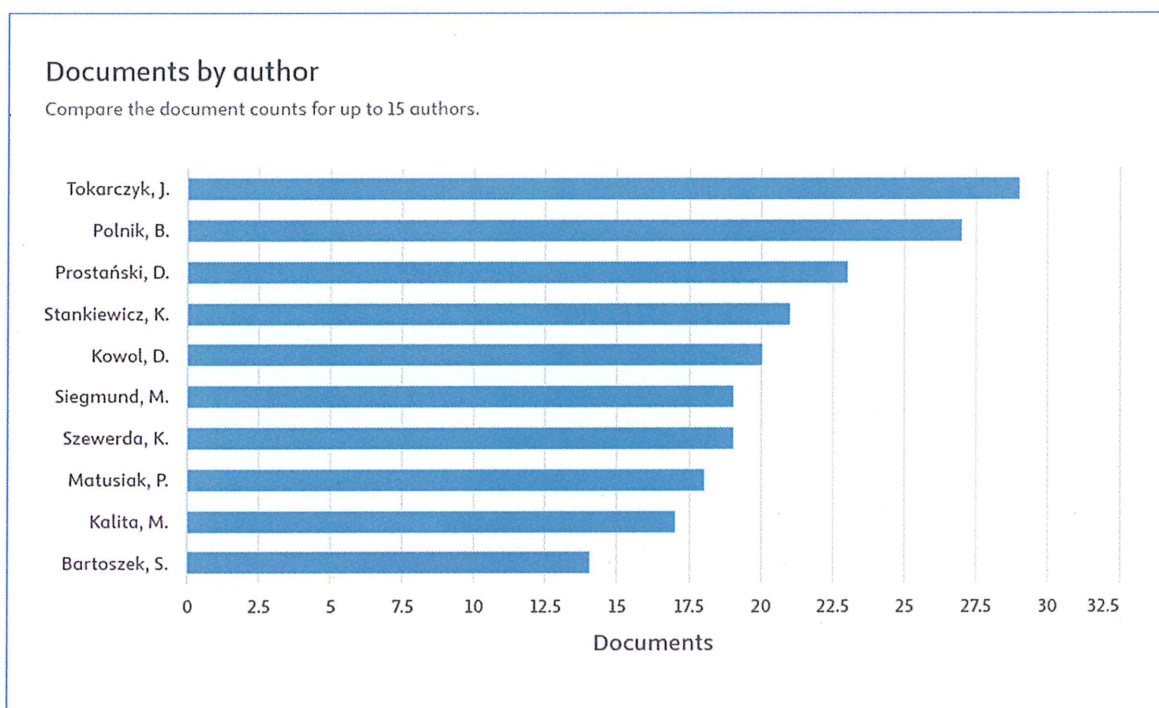
Obszary tematyczne publikacji Instytutu zaprezentowano na wykresie 4, ranking wiodących czasopism, w których publikowano na wykresie 5, natomiast ranking pracowników Instytutu i autorów publikacji na wykresie 6.

Rys 4. Zakres tematyczny publikacji Instytutu (wg bazy Scopus)

Rys 5. Ranking czasopism w publikacjach Instytutu (wg bazy Scopus)

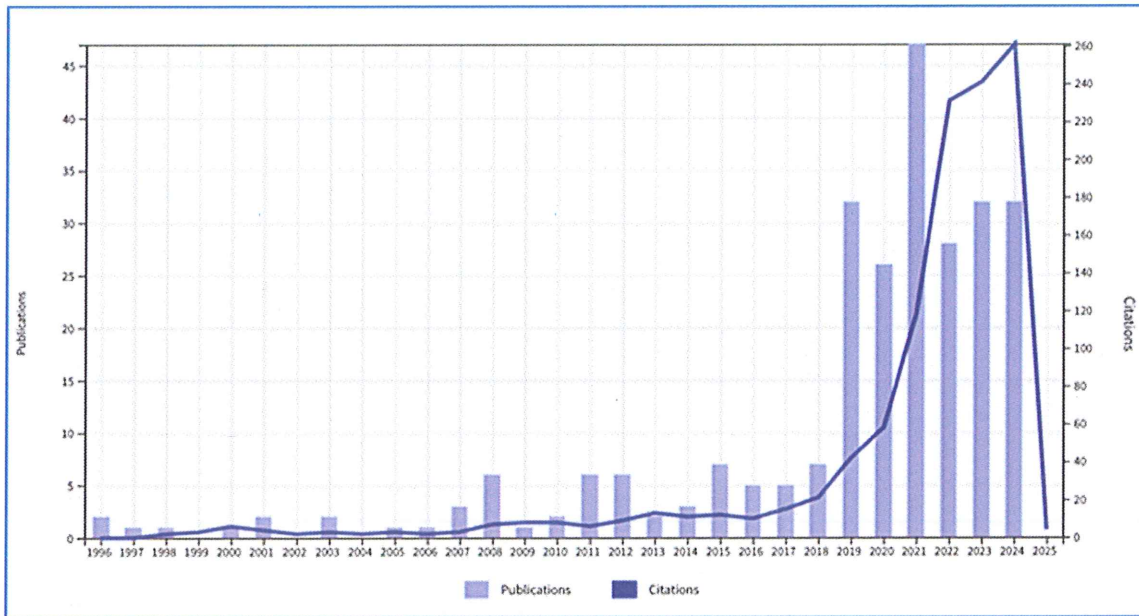

Rys 6. Ranking publikacji pracowników Instytutu (wg bazy Scopus)

CYTOWANIA

Rangę Instytutu wyznaczają cytowania (artykułów autorstwa pracowników KOMAG, które odwoływane są do wskaźników bibliograficznych, takich jak indeks Hirscha w odniesieniu do całego Instytutu.

W przypadku bazy Web of Science dane o cytowaniach i indeksie Hirscha dla całego Instytutu ujęto na poniższym wykresie oraz w dwóch tabelach (Rys. 7)⁶.

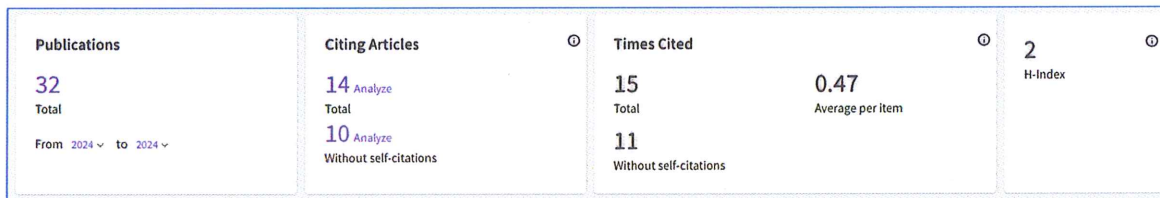

Rys 7. Cytowania publikacji na przestrzeni lat (1996-2024) autorstwa pracowników KOMAG ujęte w Web of Science wyrażone indeksem Hirscha (h- index-13 - bez zmian w stosunku do roku 2023)

Zbiorczo - lata 1996-2024

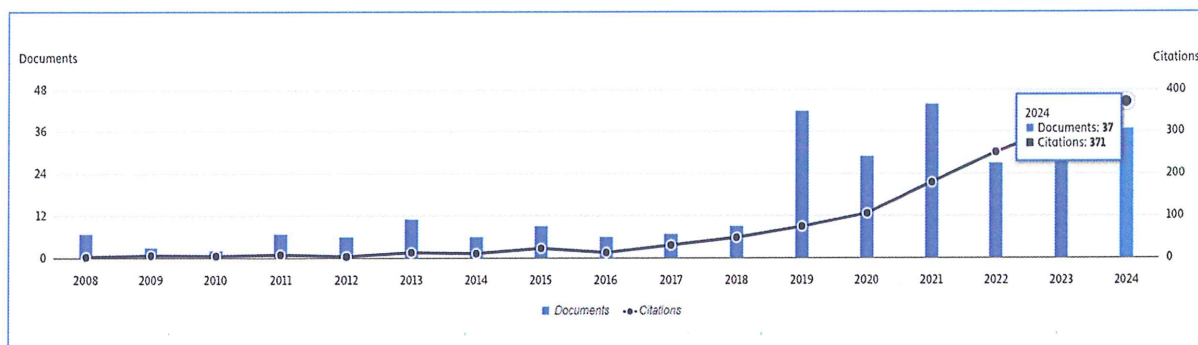

Analiza roku 2024

W przypadku bazy Scopus dane o cytowaniach i indeksie Hirscha zaprezentowano na Rys 8

⁶ Wygenerowano na podstawie Web of Science

Rys 8. Cytowania publikacji na przestrzeni lata 2008-2024 autorstwa pracowników KOMAG ujęte w bazie Scopus wyrażone indeksem Hirscha (h-index -15)

Baza Scopus wykazuje, iż w latach 2008-2024 223 publikacje były cytowane 1457 razy, co implikowało zbiorczy indeks Hirscha dla instytutu 18.

UPOWSZECHNIANIE OTWARTEGO DOSTĘPU DO PUBLIKACJI I WYNIKÓW BADAŃ NAUKOWYCH

Wydawnictwo Instytutu przyjmuje tzw. drogę złotą publikacji artykułów i monografii, a zatem upowszechnia teksty zrecenzowane i zredagowane, z zarejestrowanym numerem DOI lub ISBN. Instytut również sukcesywnie otwiera zasoby zgromadzone we własnym repozytorium cyfrowym.

W 2024 roku realizowano działania związane z zagwarantowaniem ochrony prawnej rezultatów prac twórczych przy jednoczesnym przestrzeganiu zasad dotyczących etyki publikowania, ujętych w wytycznych organizacji Committee on Publication Ethics (COPE). W odpowiednich kolekcjach na podstronach witryny internetowej Instytutu zainteresowani mają możliwość upowszechniania w otwartym dostępie swoich publikacji.

W 2024 roku:

Instytut KOMAG realizował działania związane z udostępnianiem na zasadach Open Access szeregu publikacji naukowych. Dostęp do zasobów Wydawnictwa Instytutu możliwy jest poprzez:

- stronę <https://komag.eu/wydawnictwa>,
- repozytorium instytucjonalne w Śląskiej Biblioteki Cyfrowej,
- Platformę Otwartej Nauki.

W 2024 roku Instytut KOMAG kontynuował wydawanie anglojęzycznego kwartalnika MINING MACHINES. Formuła wydawnicza ma na celu umiędzynarodowienie i poprawę parametrów cytowalności czasopisma. Artykuły naukowe w języku angielskim są bardziej widoczne na międzynarodowych platformach naukowych, w bazach danych i indeksach, co z kolei przekłada się na wzrost zainteresowania badaczy z całego świata.

Członkowie Rady Programowej czasopisma z zagraniczną afiliacją stanowią 75% całego składu i są gwarancją, że periodyk stosuje się do międzynarodowych norm metodycznych i merytorycznych. Międzynarodowa Rada umożliwia nawiązywanie kontaktów z zagranicą i przyczynia się do wzrostu prestiżu czasopisma.

Obecnie kwartalnik MINING MACHINES indeksowany jest w zewnętrznych bazach danych:

- BazTech - by Google Scholar, and World Wide Science,
- Arianta – independent Polish Scientific and Professional Electronic Journals database,
- CEON and InfoNa,
- PBN,
- IC Journal Master List - po ocenie i analizie numerów czasopisma z 2022 roku eksperci utrzymali wartość wskaźnika oceny Index Copernicus Value, na wartości **ICV 2023=100.00** (ICV 2022 = 100.00).
- ROAD
- EBSCO.

Dodatkowo pełnotekstowe artykuły (pdf) kwartalnika MINING MACHINES dostępne są także na stronach:

<http://baztech.icm.edu.pl/> - nadzorowanej przez ICM UW.

<https://journals.indexcopernicus.com/search/journal/issue?issueId=all&journalId=1070>

<https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/publication/902432/edition/866662/content>

Kwartalnik MINING MACHINES umieszczony jest w bazie Directory of Open Access DOAJ. Baza ta, tworzona przez szwedzki Lund University, zawiera spis międzynarodowych, recenzowanych czasopism naukowych, do których dostęp jest darmowy. Baza zawiera linki do stron czasopism, abstrakty lub pełne artykuły naukowe. Wdrożenie ww. identyfikatorów pozwoliło włączyć czasopismo w szeroki obieg treści naukowych. Pozwala łączyć zawartość czasopisma z bazami danych.

Szacunkowe robocze analizy wskazują, że kwartalnik MINING MACHINES na koniec 2024 roku osiągnął index Hirscha - 5.

Poza regularnie wydawanym ww. kwartalnikiem w 2024 roku w otwartym dostępie Instytut opublikował niżej wymienione informatory oraz szereg monografii naukowych tj.:

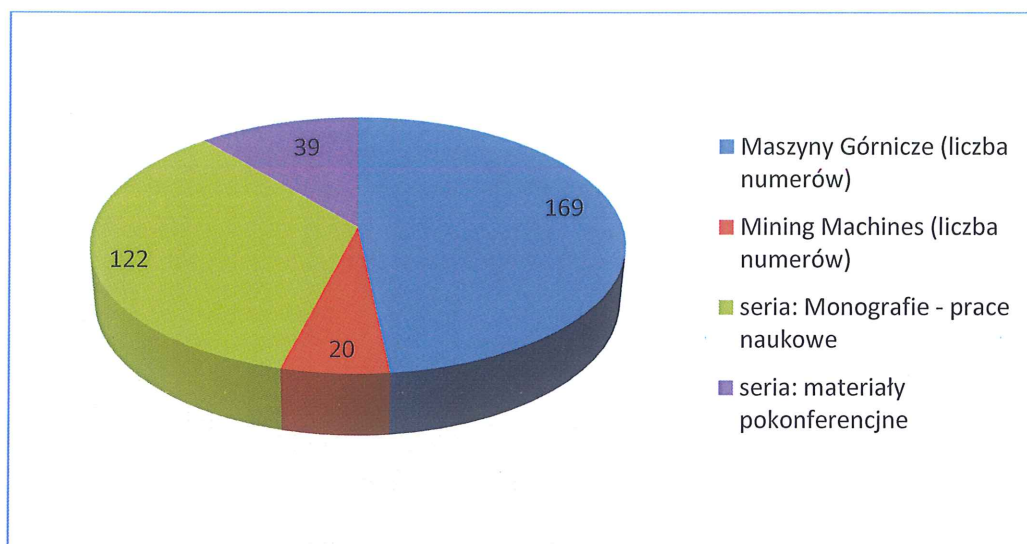
- kwartalnik bibliograficzny „Nowości w Światowej Literaturze Górniczej”,
- Monografię nr 58 - **Nowe rozwiązanie układu wylotowego silników spalinowych maszyn górniczych przeznaczonych do prac w strefie zagrożonej wybuchem**. Autorzy Krzysztof Lesiak, Marek Brzeżański, Dariusz Prostański. Monografia przedstawia koncepcję układu wylotowego silników spalinowych maszyn górniczych przeznaczonych do pracy w strefie zagrożonej wybuchem. Monografia została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą "Doskonała nauka II " (ISBN 978-83-65593-42-9)
- monografię: **Methane from Underground Coal Mines in Ukraine. Elements of Acquisition and Management Processes**. Autorzy Vasyl Holinko, Roman Dychkovskiy, Artur Dyczko, Marcin Popczyk. Monografia zawiera kompleksową analizę emisji metanu z podziemnych kopalń węgla na Ukrainie oraz porusza aspekty gospodarki metanem, w tym procesy pozyskiwania i postępowania z tym silnym gazem cieplarnianym. (ISBN 978-83-65593-40-5)
- monografię **Programming of Production and Manipulation Technology**. Autorzy Marian Králik, Dariusz Prostański, Peter Michalik, Witold Biały. Monografia stanowi wprowadzenie do obróbki i programowania CNC i ma na celu wsparcie praktycznej działalności polegającej na przygotowywaniu i sprawdzaniu programów części sterowanych numerycznie (CNC) do toczenia, frezowania i wiercenia. (ISBN 978-83-65593-37-5).
- monografię **Automation and monitoring of the production process in underground mines – Polish experience in implementing the INDUSTRY 4.0 paradigm**. Praca zbiorowa pod redakcją naukową Artura Dyczko. Monografia dotyczy transformacji cyfrowej tradycyjnych gałęzi gospodarki w organizacje uczące się, a więc takie które w usystematyzowany i aktywny

- sposób korzystając z własnych doświadczeń i dostępnych zasobów informacyjnych, optymalizują swój model biznesowy w zgodzie z paradygmatem przemysłu 4.0. (ISBN 978-83-65593-38-2).
- monografię **Počítačová Podpora Inžinierských Činností (Komputerowe Wspomaganie Działań Inżynierskich)** Autorzy Milan Sága, Vierdoslav Molnár. Głównym celem monografii jest przybliżenie kompleksowego podejścia do problematyki modelowania matematycznego i symulacji komputerowej. W poszczególnych rozdziałach dużo uwagi poświęcono metodzie elementów skończonych (MES) i jej zastosowaniom. (ISBN 978-83-65593-39-9).
 - monografię **Obrábání na CNC Strojoch** (Obróbka skrawaniem na maszynach CNC). Autorzy Peter Pokorný, Witold Biały. Monografia porusza problematykę obróbki skrawaniem na maszynach CNC. Koncentruje się na zastosowaniu technologii frezowania. Wynika to z projektowania i wytwarzania powierzchni o skomplikowanych kształtach (matryce, narzędzia prasujące, powierzchnie artystyczne i narzędzia skrawające). (ISBN 978-83-65593-43-6).
 - **monografię pokonferencyjną KOMEKO 2024 Przemysł Przyjazny dla Środowiska o** charakterze pracy zbiorowej omawiającej całe spektrum zagadnień związanych z czystym pozyskiwaniem kopaliny w wyniku procesu wzbogacania, w tym zastosowanie nowoczesnych maszyn i urządzeń wspierających proces przeróbczy. (ISBN 978-83-65593-45-0).

ZADANIA ORGANIZACYJNE I TECHNICZNE W 2024 ROKU

W 2024 roku realizowano zadania techniczno-organizacyjne mające na celu zwiększenie dostępności do zasobów publikacyjnych:

- Kontynuowano współpracę ze Śląską Biblioteką Cyfrową (Silesian Digital Liberty). Po zawarciu obustronnej Umowy KOMAG uczestniczy w projekcie dotyczącym prezentacji w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska w jego historycznej i współczesnej różnorodności, publikowaniu naukowego dorobku regionu oraz wspierania działalności dydaktycznej i edukacyjnej. ŚBC jest włączona w krajowy system bibliotek cyfrowych, a opisy publikacji ŚBC są indeksowane i dostępne przez globalne wyszukiwarki internetowe. Od 2022 roku KOMAG administruje własnym cyfrowym zasobem; czyli tzw. kolekcją instytucjonalną.
- W 2024 roku zasoby Śląskiej Biblioteki Cyfrowej zostały wzbogacone o skany archiwalnego czasopisma „Maszyny Górnicze” wydawanego w latach 1983-2004. Skanowanie i umieszczanie zasobów w zbiorach SBC realizowane było w ramach projektu "Śląskie Digitalium. Digitalizacja i Udostępnianie Zasobów Instytucji Kultury Województwa Śląskiego" współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020. W programie uczestniczył także Instytut KOMAG Dzięki Programowi zasoby Śląskiej Biblioteki Cyfrowej zostały uzupełnione o skany monografii oraz czasopism wydanych przez KOMAG. Rys 9 przedstawia strukturę ilościową i rodzajową zarchiwizowanych w SBC zasobów wydanych przez Instytut .

- Kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Warszawskim w zakresie biblioteki cyfrowej, zwaną dalej Platformą Internetową ICM.
- Zakończono prace związane z wdrożeniem systemu zarządzania procesem wydawniczym. W pierwszej kolejności komputerowe wspomaganie objęło kwartalnik MINING MACHINES. Platformę zarządzania procesem wydawniczym utworzono w oparciu o system OJS i udostępniono pod adresem: <https://wydawnictwa.komag.eu/>.
- Realizowano zadania wynikające z przyznanych projektów w ramach programu „Doskonała nauka”, ustanowionego na podstawie art. 376 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.), dotyczącego dofinansowania ze środków budżetu państwa.

PLANY NA ROK 2025

1. Kontynuacja zadań w zakresie rozwoju Bazy Wiedzy - dopracowanie szczegółowych procedur oraz rozszerzenie funkcjonalności związanych z procesem ewaluacji dorobku naukowego.
2. Prowadzenie szkoleń z zakresu gromadzenia danych publikacyjnych i ich weryfikacji pod względem ewaluacji.
3. Kontynuacja programu publikacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem czasopism wysoko punktowanych.
4. Kontynuacja współpracy ze Śląską Biblioteką Cyfrową w ramach tworzenia kolekcji instytucjonalnej i stopniowe wprowadzanie do ŚBC zarówno archiwalnych zasobów Instytutu jak i aktualnych zbiorów oraz współpraca z Centrum Otwartej Nauki, ICM UW.
5. Rozeznanie możliwości wykorzystania kolejnych platform publikacyjnych monografii i publikacji pokonferencyjnych.
6. Digitalizacja wybranych publikacji monograficznych umieszczonych w zbiorach Wydawnictwa.
7. Bieżące śledzenie aktualnych wymagań w zakresie polityki otwartego dostępu.

Opracowała
Pełnomocnik Dyrektora
ds. otwartego dostępu do wiedzy (PSOD)

mgr inż. Romana Zajac

Zatwierdził
Dyrektor Instytutu

dr hab. inż. Dariusz Prostański
prof. ITG KOMAG